

om deres klassiske Dannelse egentlig var ægte eller kun paaklignet. For altsaa først og fremmest at give endel af vore Videnskabsmænd mere almindelig Indsigt i Modersmaalet og Evne til at bruge det uden at synde imod det, som de nu gjøre, skjøndt de sværgede Trostaa imod det ved forskjellige offentlige Leiligheder, ønskede vi, at det Nordiske ogsaa skulde have en Plads i Skolen. Herom siger en afdød Professor i nordisk Sprog ved Københavns Universitet i en Afhandling, der er skreven for en Menneskealder siden — i 1840 eller 1841 — nemlig N. M. Petersen, blandt Andet Følgende: „Skal det nogenfinde lykkes at give Sprogvidenskaben den Udvikling, den for os Nordboer maa have, saa er det nødvendigt at komme til den Overbevisning, at det oldnordiske Sprog maa optages blandt Undervisningsgjenstandene i Skolen og maa der betragtes ikke som en Biting, men som en Hovedsag, ikke som et Afsnit, men som Røglen til nordisk Dannelse.“ Fremdeles siger han lidt videre fremme: „Det er igjennem Sproget al menneskelig Udvikling finder Sted, det er kun igjennem det, den kan fattes. Enhver dansk Mand bør besidde en almindelig Kundskab om sit Folks Sprog, Forfatning, Love, Sæder og Skikke,“ hvilket kun kan ske, naar man fra Grunden af kender de Landsfrembringelser, der ere nedlagte i vort Modersmaal paa dets ældste Udviklingstrin i Grundsproget. Han fortsætter videre: „En stærk ensidig Udvikling i een Retning standser gjerne Udviklingen i en anden. Ved en næsten ubelukkende Dyrkelse af fremmed Sprog maa nødvendigvis Modersmaalet sættes tilbage eller gaa tilgrunde. Men ogsaa det indeholder Stof nok til at udvikle Lærdom, Skarpsindighed og Vid, naar de kun faa Leilighed til at yttre sig; ogsaa det kan modtage en grundig og lærd Behandling. Er det da billigt at samle alle Kræfter paa et fremmed Sprogs Dyrkelse og at lade Modersmaalet ligge hen? Skal dets Dyrkelse være de Halvdannedes eller Hobens Sag?“ Derom kunne vi virkelig spørge vor Slægt thi jeg drifter mig til at udtale her, og jeg skal bevise det paa et andet Sted — her er ikke det rette Sted til at

bevise det — at, saaledes som Modersmaalet i det Hele, i sin Almindelighed dyrkes i vore lærde Skoler, er det ikke, hvad man kalder nogen lærd Behandling, det faar. Modersmaalet dyrkes væsentlig, mine Herrer, i de lærde Skoler som af En, der f. Ex. skal tage Urtekræmmerexamen. Jeg skal forklare hvad Meningen er. (C. B. Rimestad: Det ærede Medlem har aldrig i sit Liv kjendt nogen lærd Skole.), Hvor kan det ærede Medlem ved Siden af mig sige, at jeg ikke har kjendt en lærd Skole i mit Liv, det er dog en mærkelig, jeg finder endog en noget nærgaaende Uttring. Hvad jeg mente med min Uttring er, at man i de lærde Skoler lærer Vidt af Modersmaalet, lærer Sproget, som det nu er i dette Dieblif, som man kan læse det i „Adressaavisen“, og i „Berlingske Tidende“ eller maasse endog i „Dagstelegrafen“, men det er langt fra, at dette er noget Mønstersprog. Nei, skal jeg sige, hvad jeg vil kalde en videnskabelig Behandling af Modersmaalet, saa er det den, der gaar ud fra Modersmaalet i dets Grundvæsen, i dets Grundskikkelse, fra Stamsproget, og følger, — naturligvis i de store Hovedtræk, ikke i Enkelthederne, — den historiske Udvikling, saaledes at man kan sige, ikke alene hvorledes det nu er, men ogsaa ad hvilken Vej det er blevet saaledes, af hvilken Grund det er saaledes, men det er det, der aldeles ikke finder Sted i de lærde Skoler. Jeg skal tillade mig at anføre en anden Uttring af samme Forfatter, som betegner dette noget nøiere. Han siger f. Ex.: „Og hvilket andet Aldtidsprog i Europa kommer de klassiske saa nær i linguistisk Henseende? Hvilket er saa rigt paa Former, saa mangfoldigt og originalt og findrigt i sin Ordannelse, saa eget i sin Konstruktion, saa syndigt og udtryksfuldt i sine Bendinger, saa rigt paa Synonymer og saa velforsynet med gedigent Sprogmaal, hvoraf der endnu, om det skulde være, lader sig danne tusinde og tusinde nye Skikkelser? Hvo der vilde negte denne det oldnordiske Sprogs Fortrinlighed, vilde derved kaste Brag paa Noget, som han ikke kjender“. Det er, som om dette var talt i dette Dieblif, og det er derfor, jeg har tilladt mig at give afdøde N. M. Peter-